

Rättsfallssamlingen

Mål C-492/14

**Essent Belgium NV
mot
Vlaams Gewest m.fl.**

(begäran om förhandsavgörande från Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel)

”Begäran om förhandsavgörande — Regionala förordningar som inför kostnadsfri distribution av el som producerats från förnybara energikällor inom systemen i den aktuella regionen — Åtskillnad beroende på varifrån den gröna elen kommer — Artiklarna 28 och 30 EG — Fri rörlighet för varor — Direktiv 2001/77/EG — Artiklarna 3 och 4 — Nationella mekanismer till stöd för produktion av grön el — Direktiv 2003/54/EG — Artiklarna 3 och 20 — Direktiv 96/92/EG — Artiklarna 3 och 16 — Inre marknaden för el — Tillträde till distributionssystemen på icke-diskriminerande avgiftsvillkor — Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster — Bristande proportionalitet”

Sammanfattning – Domstolens dom (andra avdelningen) av den 29 september 2016

1. *Begäran om förhandsavgörande — Upptagande till prövning — Begäran som inte innehåller skälen till att frågor hänskjutits till EU-domstolen — Avvisning*

(Artikel 267 FEUF; domstolens rättegångsregler, artikel 94 c)

2. *Begäran om förhandsavgörande — Domstolens behörighet — Identifiering av tillämpliga bestämmelser i unionsrätten — Lagrumshänvisning har inte gjorts i begäran om förhandsavgörande — Saknar betydelse*

(Artikel 267 FEUF)

3. *Fri rörlighet för varor — Kvantitativa restriktioner — Åtgärder med motsvarande verkan — Regional förordning som inför kostnadsfri distribution av el i de distributionsnät som finns i en viss region — Nyttjande som är begränsat till att endast gälla för grön el som av produktionsanläggningar har överförts direkt till nämnda distributionssystem eller till distributionssystem i den medlemsstat som nämnda region tillhör — Otillåtlighet — Åsidosättande av proportionalitetsprincipen*

(Artiklarna 28 EG och 30 EG; Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54, artikel 3.2, 3.8 och 20.1; Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92, artiklarna 3.2, 3.3 och 16; Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77, artiklarna 3 och 4)

1. Se domen.

(se punkterna 40–42)

2. Den omständigheten att en nationell domstol formellt sett har formulerat sin begäran om förhandsavgörande med hänvisning till vissa unionsbestämmelser utgör inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den domstolen alla tolkningsdata som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av om det har hänvisats därtill i frågorna eller inte. Det ankommer härvidlag på EU-domstolen att från samtliga de uppgifter som den nationella domstolen har tillhandahållit, särskilt skälen för begäran om förhandsavgörande, ta fram de uppgifter av unionsrättslig karaktär som den, med hänsyn till tvisteföremålet, måste tolka.

(se punkt 43)

3. Artiklarna 28 och 30 EG, samt artiklarna 3.2, 3.8 och 20.1 i direktiv 2003/54 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92, artiklarna 3.2, 3.3 och 16 i direktiv 96/92 om gemensamma regler för den inre marknaden för el, jämte artiklarna 3 och 4 i direktiv 2001/77 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el, jämförda med varandra, ska tolkas så, att de utgör hinder för sådana regionala förordningar som infört ett system med kostnadsfri distribution av grön el inom distributionssystemen i den aktuella regionen, vars nyttjande emellertid antingen är begränsat till att endast gälla för grön el som av produktionsanläggningar direkt överförs till nämnda distributionssystem eller är begränsat till att endast gälla för grön el som av sådana produktionsanläggningar har överförs direkt till distributionssystem i den medlemsstat som nämnda region tillhör.

Det är visserligen så, att sådana förordningarna ska tillämpas på samma sätt på samtliga elleverantörer som använder sig av ett distributionssystem i den aktuella regionen. Förordningarna medför inte desto mindre att distributionsavgift inte behöver betalas för den el som levererats av nämnda elleverantörer endast när elen är sådan grön el som överförs direkt till ett sådant system eller till ett distributionssystem i den medlemsstat som regionen tillhör, och att elleverantörerna på så vis behandlas olika bland annat på grund av varifrån den gröna el som leverantörerna saluför kommer. Varken artikel 11.3 i direktiv 96/92 eller artikel 14.4 i direktiv 2003/54 kan åberopas som sådana för att göra särbehandlingen berättigad.

De skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som införts enligt artikel 3.2 i direktiv 96/92 och artikel 3.2 i direktiv 2003/54 ska vara icke-diskriminerande. Nämnda skyldigheter ska garantera att elföretag i unionen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. Nämnda särbehandling kan bland annat påverka elföretagens möjligheter att på lika villkor nå ut till nationella konsumenter i den mening som avses i artikel 3.2 i direktiv 2003/54.

Sådana förordningar kan åtminstone indirekt och potentiellt hindra importen av el, särskilt grön el, från andra medlemsstater. Sådana förordningar ska nämligen – i och med att de bland annat ger de driftsansvariga, särskilt elleverantörerna, ett incitament till att köpa grön el som producerats i den aktuella regionen eller i den medlemsstat som nämnda region tillhör på grund av den ekonomiska fördel som den kostnadsfria distributionen av sådan el medför – anses utgöra sådana åtgärder med verkan motsvarande en kvantitativ restriktion som avses i artikel 28 EG.

Vad gäller proportionalitetsprincipen är det visserligen tillåtet för medlemsstaterna att begränsa sådana system till att endast gälla produktion av grön el på deras territorium. Det system för kostnadsfri distribution av grön el som införts genom sådana nationella bestämmelser har – till skillnad från de nationella systemen för stöd till grön el i form av en skyldighet att köpa sådan el eller inneha gröna certifikat – inte till syfte att bevilja ett direkt stöd till producenterna av grön el. Den kostnadsfria distributionen av grön el utgör nämligen främst en ekonomisk fördel för leverantören av nämnda el; denna fördel kan i förekommande fall – bland annat utifrån det pris för försäljning av elen som leverantören fakturerar konsumenten – även i viss mån, och som en följd därav, komma konsumenten till godo.

En sådan stödmekanism bidrar däremot inte till att säkerställa att den ekonomiska fördel som därigenom ges till leverantörerna *in fine* faktiskt och huvudsakligen kommer att gynna producenterna av grön el, och i synnerhet de minsta lokala produktionsanläggningarna som avses med stödåtgärden, vilka inte samtidigt är både producent och leverantör. Den vinst som sådana producenter av grön el i förekommande fall gör till följd av den ekonomiska fördelen ska nämligen tillskrivas olika osäkra marknadsrelaterade faktorer, såsom till exempel elpriset på marknaderna, anbud och efterfrågan, samt det maktförhållande som föreligger mellan de aktuella aktörerna jämte i vilken utsträckning som leverantörerna avser att låta producenterna gynnas av nämnda fördel. Med hänsyn till att det eventuella stöd till producenten av grön el som det aktuella kostnadsfria systemet kan leda till är både indirekt, osäkert och oberäkneligt, anser EU-domstolen emellertid att det inte har visats att detta system är ägnat att förverkliga det legitima mål som eftersträvas och som syftar till att på ett effektivt sätt ge operatörerna ett incitament till att öka produktionen av grön el oavsett de merkostnader som detta medför, genom att därigenom bidra till att medlemsstaterna uppfyller de vägledande produktionsmål som de i detta hänseende har ålagts enligt artikel 3 i direktiv 2001/77. De aktuella nationella bestämmelserna uppfyller således inte de krav som följer av proportionalitetsprincipen. De hinder som bestämmelserna innebär för tredje mans fria tillträde till distributionssystemen på icke-diskriminerande villkor och för den fria rörligheten för varor kan följaktligen inte motiveras av nämnda ändamål.

(se punkterna 82, 83, 87, 89, 90, 97, 98, 111–117 och 119 samt domslutet)